Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

14.6.2017

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Asiantuntijakuuleminen 15.6.2017. K 14/2017 vp, Hallituksen vuosikertomus 2016, energiatodistus-lausuma

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä asiantuntijalausuntoa energiatodistuslausumasta. Pyydettynä lausuntonaan ympäristöministeriö toteaa seuraavaa:

Asian tausta

Eduskunnalle on 25.3.2014 jätetty kansalaisaloite rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain (50/2013) muuttamisesta (KAA 1/2014 vp). Ympäristövaliokunta on antanut asiasta mietinnön (YmVM 5/2014 vp). Valiokunta on ehdottanut, että kansalaisaloitteeseen sisältyvä lakiehdotus hylätään ja että hyväksytään asiaan liittyen kaksi lausumaa. Eduskunta on valiokunnan ehdotuksen mukaisesti hylännyt kansalaisaloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta ja hyväksynyt seuraavat kaksi lausumaa (EK 18/2014 vp):
1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin pientalojen energiatodistuksen sisällölliseksi muuttamiseksi helpommin ymmärrettäväksi poistaen energiamuotojen kertoimista aiheutuvat vertailtavuusongelmat.
2. Eduskunta edellyttää, että hallitus aloitteellisesti pyrkii rakennusten energiatehokkuusdirektiivin tarkistamiseen energiatodistuksen muuttamiseksi vapaaehtoiseksi vanhojen omakotitalojen osalta.

Seuraavassa esitellään toimenpiteitä, joihin ympäristöministeriö on ryhtynyt lausumien johdosta.

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin pientalojen energiatodistuksen sisällölliseksi muuttamiseksi helpommin ymmärrettäväksi poistaen energiamuotojen kertoimista aiheutuvat vertailtavuusongelmat

Lainsäädännöllisiä muutoksia

Hallituksen esitys rakennuksen energiatodistuslain muuttamiseksi ja rakennusten energiatodistus-tietojärjestelmästä annetun lain muuttamiseksi on tarkoitus antaa eduskunnalle kesällä. Hallituksen esityksessä huomioidaan komission virallisessa huomautuksessa esitetyt seikat niin, että energiatehokkuusdirektiivi saataisiin täydellisesti toimeenpantua. Lisäksi em. lakeihin tehtäisiin terminologisia muutoksia, jotka johtuvat lähes nollarakentamista koskevasta lainsäädännöstä. Ehdotettujen terminologisten muutosten johdosta sekä annettavan uuden rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertoimien lukuarvoja koskevan valtioneuvoston asetuksen johdosta energiatodistuksen voidaan katsoa muuttuvan joiltakin osin helpommin ymmärrettäväksi ja entistä johdon-mukaisemmaksi muun energiatehokkuuslainsäädännön kanssa. Lisäksi energiatodistuksesta annettuun ympäristöministeriön asetukseen ja rakennuksen energiatodistuksen laatijan pätevyydestä ja kevennetyn energiatodistusmenettelyn edelly-

tyksistä annettuun valtioneuvoston asetukseen tullaan tekemään vastaavat muutokset. Rakennuksen laskennalliset ostoenergiat painotetaan energiamuotojen kertoimilla ja summataan kokonaisenergiankulutuksen laskemiseksi. Säädösmuutosten myötä eri energiamuotojen kertoimet tasoittuvat ja vertailtavuusongelmat poistuvat.

Säädösmuutosten tiedottamisella ja opastamisella on myös tarkoitus helpottaa energiatodistusten ymmärrettävyyttä.

Johtopäätös

Ympäristöministeriö katsoo, että edellä esitetyt seikat täyttävät lausumassa esitetyt toimenpiteet.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus aloitteellisesti pyrkii rakennusten energiatehokkuusdirektiivin tarkistamiseen energiatodistuksen muuttamiseksi vapaaehtoiseksi vanhojen omakotitalojen osalta

Vanhojen omakotitalojen energiatodistusvaatimuksen peruste

Rakennusten energiatodistusvelvoite perustuu rakennusten energiatehokkuusdirektiiviin (2010/31EU), joka on toimeenpantu kansallisesti rakennuksen energiatodistuksesta annetulla lailla (50/2013). Laki tuli voimaan 1.6.2013, josta alkaen lakia on sovellettu uusiin sekä vuonna 1980 tai sen jälkeen rakennettuihin pientaloihin. Osalle olemassa oleville rakennuksille annettiin siirtymäaikaa. Vanhimpiin pientaloihin lakia sovelletaan 1.7.2017 alkaen. Koska vanhat omakotitalot eivät ole energiatodistusdirektiivin 4 artiklan 2 kohdan poikkeuslistalla, sovelletaan energiatodistusvelvoitteita myös vanhoihin omakotitaloihin. Tästä johtuen olemassa oleville pientaloille tulee hankkia energiatodistus, jos sillä ei ole voimassa olevaa energiatodistusta ja rakennus tulee jollakin tavalla energiatodistusvelvoitteen piiriin.

Toimenpiteitä energiatodistuksen muuttamiseksi vapaaehtoiseksi vanhojen omakotitalojen osalta

Yhteydenotot komissioon

Asunto- ja kulttuuriministeri Pia Viitanen lähetti kansalaisaloitteen pohjalta jo 27.5.2014 kirjeen rakennusten energiatehokkuusdirektiivin muuttamisesta vanhojen pientalojen osalta vapaaehtoiseksi tuolloiselle energiakomissaari Günther Oettingerille. Ministeri ehdotti myös rakennusten energia-tehokkuusdirektiivin sisällyttämistä komission REFIT-ohjelmaan, jonka tarkoituksena on tarkastella sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta.

Syksyllä 2014 ministeri Viitanen vastaanotti komissaari Oettingerin 9.10.2014 päivätyn vastauskirjeen. Vastauksessa viitataan direktiivin tavoitteisiin ja siihen, että energiatodistukset palvelevat muun muassa rakennusten omistajien ja vuokralaisten tiedontarpeita. Samalla todettiin, että REFIT ohjelman osalta ministeri Viitasen havainnot liitetään vuoden 2015 agendan valmisteluun ja julkaistaan ohjelman yhteydessä. Vastauksessa tuotiin esille, että direktiivi tullaan joka tapauksessa evaluoimaan 2017 mennessä siitä saatujen kokemusten ja yleisen kehityksen perusteella. Jäsenmaiden kommentteja pidetään tervetulleina.

Ympäristöministeriön ehdotuksessa 11/2014 EU-toiminnan ja vaikuttamisen suunnitelmat prioriteeteiksi vuodelle 2015 ympäristöministeriö esitti, että Suomi vaikuttaisi keskusteluissaan komission kanssa aktiivisesti siihen, että rakennusten energiatehokkuusdirektiiviä tarkasteltaisiin REFIT-ohjelman puitteissa ja että rakennusten energiatehokkuusdirektiivin arviointi ja uudistaminen direktiivin toimeenpanosta saatujen kokemusten pohjalta käynnistyisi mahdollisimman pian.

Asunto- ja kulttuuriministeri Pia Viitanen lähetti myös 9.4.2015 kirjeen rakennusten energiatehokkuusdirektiivin muuttamisesta vanhojen pientalojen osalta vapaaehtoiseksi ilmasto- ja energiakomissaari Miguel Arias Canetelle. Ministeri kiitti myös siitä, että komissio oli luvannut ottaa huomioon Suomen ehdotuksesta rakennusten energiatehokkuusdirektiivin sisällyttämisen komission REFIT-agendalle 2015.

Miguel Arias Canetelle vastasi ministeri Viinaselle 3.6.2015. Vastauksessa tuotiin esille, että rakennuksen energiatehokkuusdirektiivi on pääinstrumentti, jolla EU voi edistää rakennusten energiatehokkuutta. Lisäksi todettiin, että energiatodistuksen säännöt takaavat sen, että kansalaiset voivat tehdä päätöksiä tietoisina ja toisaalta ne myös palkitsevat niitä, jotka edistävät entistä tehokkaampia rakennuksia. Kirjeessä kerrottiin, että jäsenmaat voivat yksinkertaistaa energiatodistuksen vaatimuksia, mutta energiatodistuksen täytyy jäädä pakolliseksi.

Euroopan komissio järjesti rakennusten energiatehokkuusdirektiivin uudistamisesta julkisen kuuleminen 30.6.-31.10.2015. Tällöin ympäristöministeriö toi antamissaan kommenteissa esille Suomen eduskunnan ponnen, että energiatodistuksen tulisi olla vapaaehtoinen vanhojen omakotitalojen osalta.

Komission ehdotus rakennusten energiatehokkuusdirektiivin muuttamiseksi

Euroopan komissio antoi 30.11.2016 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin (2010/31/EU) muuttamisesta (COM (2016) 765 final. Komission direktiiviehdotus ei sisältänyt pakollisuutta koskevia artikloja siitä huolimatta, vaikka Suomi oli useamman kerran tuonut esille näiden artiklojen muutostarpeen.

Vaikka komission direktiiviehdotus ei sisältänyt energiatodistuksen pakollisuutta koskevia artikloja, Suomi on kuitenkin neuvoston työryhmän kokouksessa direktiiviehdotuksen käsittelyn yhteydessä tuonut puheenvuorossaan esille Suomen eduskunnan kannan, että energiatodistuksen tulisi olla vapaaehtoinen vanhojen omakotitalojen osalta. Energiatodistusta koskevat artiklat eivät ole kuitenkaan mukana direktiiviehdotuksen käsittelyssä neuvoston työryhmässä.

Johtopäätös

EU:ssa on kunnianhimoiset tavoitteet rakennusten energiatehokkuuden osalta ja myös olemassa olevien rakennusten energiatehokkuutta haluttaisiin entisestään parantaa, sillä nykyisen rakennuskannan uudistaminen etenee suhteellisen hitaasti. Energiatodistuksen tavoitteena on parantaa rakennusten energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä. Energiatodistuksen avulla voidaan rakennuksen energiatehokkuutta verrata muihin vastaaviin rakennuksiin. Vanhojen omakotitalojen omistajat, ostajat ja vuokralaiset saavat myynnin ja vuokrauksen yhtey-

dessä energiatodistuksesta tietoa rakennuksen energiatehokkuudesta. Vanhojen omakotitalojen energiatodistukset sisältävät myös säästösuosituksia energiatehokkuuden parantamiseksi.

Johtopäätöksenä ympäristöministeriö toteaa, että lausumassa esitetty toimenpide ei ole yhdenmukainen EU:n energiatehokkuutta koskevien tavoitteiden kanssa, joten sen toteutumista voidaan käytännössä pitää hyvin epätodennäköisenä.